

'OM DE HEILIGEN TOE TE RUSTEN TOT DIENSTBETON'.

Een preek bij de bevestiging van ambtsdragers/sters. Nieuwe Kerk, Haarlem 7 januari 1990. Lezingen: Mattheus 3:1-17, Efeze 4:1-16.

door Jurjen Beumer.

1.

Het lezen en doorkijken van weekbladen en krante-bijlagen in de tijd rond kerst en oud-en-nieuw vind ik een van de boeiendste bezigheden rond het eind van het jaar. Het zijn extra dikke edities, en de meeste artikelen hebben iets van een balans- opmaken: terugkijken en vooruitzien. Ik voel me hoogst betrokken, omdat het gaat om onze tijd, om onze levens-dagen. Maar ook als kerklid, als kerkelijke gemeente, als ambtsdrager is het uiterst zinvol om te weten in wat voor geestelijk en cultureel klimaat wij ademen. Kerk-zijn voltrekt zich niet naast, maar midden in de samenleving. Het is toch zeer wel denkbaar, en gebeurt maar al te vaak, dat wij als kerk over de hoofden van de mensen heenpraten, heen-'preken'.

2.

Vooraf dit keer waren de bladen boeiend omdat ze geschreven zijn op de grens van twee decennia: de tachtiger jaren zijn overgegaan in de negentiger jaren. Is er een lijn te ontdekken in de afgelopen tien jaar? Is onze tijdgeest te typeren? Kun je zeggen: de tachtiger jaren waren zus of zo? Nee, een eenduidig beeld is niet te geven. Wel kunnen we enkele etiketten op onze tijd plakken die U zeker zult herkennen (vrij naar Piet Hagen, Een generatie later. Nederland 1960-1990, Trouw, Letter en Geest van 22-12-1989):

- de abstracte samenleving met een enorme afstand tussen individu en wereld om hem/haar heen,
- de naamloze samenleving, managers en beleidsmakers maken de dienst uit,
- de bedreigde samenleving, van roken krijg je kanker, in melk zit dioxine, van vrijen zonder voorzorg krijg je aids,
- de chip-maatschappij, de consumptiemaatschappij, de informatie maatschappij, de massa-maatschappij, de verwende maatschappij (alles mag, lijkt het), de 'post'-samenleving, we hebben veel achter ons (post) gelaten: post-industrieel, post-christelijk, post-ideologisch (zie maar hoe bijvoorbeeld het communisme failliet is) en tegenwoordig heel-IN, het post-modernisme, d.w.z. alles wat niet meer past in vroegere stromingen.

U merkt het, onze samenleving is op alle fronten meervormig, het is een pluriforme samenleving. Terwijl Islamitische meisjes hoofddoekjes dragen en de blik neerslaan als ze een man zien, vertoont de televisie erotische en blote programma's. Die verscheidenheid is vaak heel erg verwarrend. Wat voor de een nog IN is, is voor de ander al weer passeé. Je kunt het haast niet bijhouden: met een ruimteschip naar Venus staat in schril contrast met die arme boer in de derde wereld die ploegt met een os.

'De pluriformiteit werkt als een fragmentatiebom is ons eigen hoofd. Het is steeds moeilijker ,een samenhangend wereldbeeld te construeren, waarin je zelf gelooft.'

3.

Kerk-zijn, ambtsdrager zijn gebeurt in deze concrete, verwarrende, opjagende, spannende, uitdagende, en nog altijd fantastische wereld. Als er een God is dan spreekt hij of zij in DEZE wereld, als Jezus leeft dan wandelt hij onder ons, vandaag, nu. Als de geest waait dan blaast ze al dan niet in uw en mijn gezicht. Of we God horen, of we Jezus zien, of we de Geest voelen?

Dat mag onder andere de kerk: God ter sprake brengen, Jezus- navolging leren, met de geest meeblazen. Met nadruk 'onder andere', want gelukkig is de Geest niet uitsluitend gehouden het parcours van de kerk te volgen. Maar toch ook, de kerk:

Kerk in een wereld waarin die kerk zelf een randverschijnsel is geworden, een kleine minderheid. Cijfers? 'In 1960 rekende meer dan vier vijfde van de Nederlanders zichzelf tot een kerk. Meer dan de helft van de bevolking kwam ook regelmatig in de kerk. In de jaren tachtig zegt meer dan de helft van de bevolking niet tot een kerk te behoren. Nog geen kwart van de bevolking gaat regelmatig naar de kerk.'

Maar wat zeggen cijfers? Zeker, rekenmeesters houden hun hart vast als ze naar de kerkelijke inkomsten kijken. En we zullen zeker ons best doen om straks kerkbalans weer te laten slagen, maar het is de buitenkant. Grootse gebouwen, lege of gevulde kerken, ouderlingen, diakenen en dominees, het hele kerkelijke apparaat, zij hebben slechts bestaansrecht als ze DIENSTBAAR zijn: hoop voor de hopelozen, rede voor de redelozen, raad voor de radelozen, mildheid voor de weergalozen.

Het gaat om 'die twee of drie' in het midden van het mensengeslacht die het geloof, de hoop en de liefde volhouden: dat is gemeente. Wat voor typering we ook geven van de komende negentiger jaren, hoe angstig en verward we ook opkijken naar het magische jaar tweeduizend, aan ons is de messiaanse taak opgedragen om op zoek te

blijven naar de menslievendheid van God, om de zin in de vele onzin te blijven zoeken, om in het grote ongeduld van onze dagen te speuren naar de geduldige God die tijd heeft voor mensen.

4.

Daarom ligt in elke kerk, temidden van alle analyses van deze wereld, temidden van kranteknipfels en razende video-clips nog een ander boekwerkje, de verhalenbundel die we bijbel noemen. Als een soort COMMENTAAR BIJ DE TIJD waarin we leven, als een soort wachtwoord in ons eigen leven. Het gaat in dit lijfboek van de gemeente over mensen, als u en ik. Mensen gaan er hun weg in vreugde of verdriet, in hope en tegen de wanhoop in dat ... eens, ooit, dit bestaan gelouterd zal worden: armen gevoed, dictators geveld. Temidden van hen, temidden van u en mij is er in dit boek die Ene, die pas geborene van enige weken terug. Volg die maar eens, zeggen de verhalen. Kijk eens hoe hij op gena en ongena dwarsligt, vecht, troost, zingt, bidt en lijdt. Ga met Hem mee, probeer het maar. Maak Hem tot oriëntatie-punt in je leven, zet hem als een uitroepeten in het centrum van je leven.

En dan vandaag die schitterende figuur van Johannes de Doper. Zijn naam 'Johannes' is al een getuigenis: 'God is ons genegen'. Die woesteling, die onconventionele, helemaal gegrepen door het oude profetische ideaal van een nieuwe, leefbare wereld. Deze nieuwe Elia spreekt naar het hart van Jesaja: 'Bekeert U, het Koninkrijk der Hemelen is nabijgekomen' (3,2). Echt waar, dichtbij, 'het' is onder jullie en jullie merken het niet eens. Kijk toch hoe alles in deze wereld ten dode of ten leven neigt, en waar staan jullie? Kies dan het leven, kies het licht van de kerstnacht tegen de duisternis van dope, drugs en drank, tegen aanrollende tanks en apartheid, tegen slopende eenzaamheid en tergend verdriet. 'Toen liep Jeruzalem en heel Judea en de gehele Jordaanstreek tot hem uit, en zij lieten zich in de rivier, de Jordaan, door hem dopen, onder belijdenis van zonden.' (3,6)

Opeens, vanuit tegengestelde richting komt iemand anders. 'Toen kwam Jezus uit Galilea naar de Jordaan, om zich door hem (Johannes) te laten dopen' (3,13). Het is de eerste keer dat Jezus zich in het Mattheus-evangelie verplaatst, ...en Hij gaat naar de Jordaan, naar de grensrivier. Johannes en Jezus ontmoeten elkaar net zo als destijds Jacob en de engel aan de grensrivier de Jabbok in Genesis 32. Het is een verhaal van de intocht, van het begin van iets nieuws, van kopje onder en opnieuw beginnen, van dopen en gedoopt worden, in de Jordaan, in de afdaal-rivier. Intocht, zoals Jozua nieuw land, beloofd land betrad. Jozua, Joschua, Jezus: God bevrijdt is zijn naam.

'Het' is al begonnen? Johannes, zei je net. Nee, 'het' is te abstrakt, is ver weg en niet te vatten. Nee Johannes, HIJ is begonnen en jij moet hem dopen. IK? Ja jij! Hij staat in jouw lijn van Elia en Jesaja. Hij gaat de weg van alle vlees, zoals wij allemaal, niets van ons is hem vreemd. Toe maar, doop hem maar. En het eerste GAAN van Jezus loopt parallel met de eerste WOORDEN van Jezus in het Mattheus-evangelie: 'laat nu af, want zo past het ons te vullen alle gerechtigheid. Toen liet (Johannes) van hem af.' (3,15)

Dit is echt het hele evangelie in een notedop. Mattheus zal al zijn verdere verhalen opbouwen rond deze tekst (zie Frans Breukelman). 'De inzet wordt: het vol maken van alle gerechtigheid.' (J.C. Engelen 'Mattheus, Hoofdstuk 1-4' Kampen 1981, 67). Je zou kunnen zeggen: datgene wat bezig is menselijke/humane vorm aan te nemen komt in Jezus tot volheid. U en ik dus, deze wereld. Wij staan, onze wereld staat nog helemaal in de steigers. Een onaf huis. Bestaat er dan nog de kans dat alles in elkaar valt? Nee, zegt het evangelie: door die Ene Hoeksteen (Jezus) kan dat niet meer gebeuren, de fundamenten van deze wereld staan stevig, maar het kan er nog wel ongelooflijk koud, guur en winderig zijn. Heel erg koud als je als eenzame asielzoeker in Nederland aankomt; ook in Haarlem. Heel erg akelig en geïsoleerd als je moet leven van een minimum inkomen; ook in Haarlem. Als je in eenzaamheid lijdt, dood gaat zonder een mens om je heen, verslaafd, versloofd.

5.

En heel langzaam komen de contouren van de christus-gemeente in beeld. 'Lichaam van Christus' willen zijn zegt de apostel Paulus die meer dan wie ook geworsteld heeft met zoiets als een christelijke gemeenschap. Want, zegt-ie, als jullie naar de wereld toe iets willen voorstellen, laat staan zo graag een boodschap willen hebben, dan komt het er op aan eerst zelf als gemeente ook wat te zijn: nederig, zachtmoedig, elkaar in liefde verdragen (Ef.4,2 e.v.). Want waar dat gebeurt BEN je al een getuigenis in deze wereld, zo zeldzaam zijn deze zaken.

Vandaag worden in deze gemeente ambtsdragers bevestigd. Op zo'n dag worden we als het ware als gemeenteleden allemaal opnieuw bevestigd, d.w.z. vastgemaakt aan ons geloof, aan Jezus onze Heer. Hierover spraken we ook in het voorgesprek met de nieuwe ambtsdragers. De een nog wat aarzelend: 'maar ik doe al kerkewerk, wat verandert er nou, wat voegt dat ambt toe'. De ander: 'ik heb nu tijd ter beschikking en wil die aan de gemeente geven'. Weer een ander: 'je hebt op de een of andere manier een structuur nodig, ook voor kerkewerk. Ik ben heel sceptisch, maar ik zie ook dat je in de ontmoeting met elkaar weer moed krijgt om te zijn'. Deze mensen, vandaag bevestigd, doen het even, voor een paar jaar of langer, daarna is weer een ander aan de beurt. Even treden ze uit de gemeente naar voren om leiding te geven, om de gemeente voor te gaan. Kortom; om de heiligen toe te rusten tot dienstbetoon (4,11). Ziet U, daar staat het bij elkaar:

-heiligen,
-toerusten,
-dienstbetoon.

'De heiligen' zijn geen heilige boontjes, maar u en ik, die even apart gezet (=heilig) van de zuigkracht van deze wereld menselijkheid oefenen in navolging van Jezus.

'Toerusten', Paulus gebruikt hier een medische term, het betekent zoveel als 'het weer in de kom brengen van een losgeschoten gewricht'. Is dat geen mooie taak: toerusten, dat wat scheef zit recht zetten, in orde brengen, helen? Binnen en buiten de gemeente.

Tenslotte, 'dienstbetoon'. Ik sprak er over in het begin als de enige bestaansgrond van de gemeente; er zijn voor de ander, diakonia. Dan beste gemeente is er opbouw van het lichaam van Christus. Heel langzaam wordt het onaffe huis dat 'onze wereld' heet gevuld met de warmte van dit lichaam, de gerechtigheid vervuld, God alles in allen. Heel langzaam worden de kieren en gaten gedicht, de koude en guurheid verdwijnen. Zij die vermoeid en belast zijn voelen zich er thuis. U en ik, en allen die buiten niet mee kunnen komen, met name zij zijn welkom. Dat wij hen 'heiligen', dat wij elkaar heiligen en zegenen, dat wij allen groeien in liefde.